

40

K./Ü. „LOODUSE“
EESTI KIRJANDUS MUULASTE KOOLIDELE

40

Joh. W. Janssen.

Uus variser

ehk

ilma kõrtsita ja kõrtsiga küla

Redigeerinud
ja vene- ning saksakeelse sõnastikuga varustanud

B. Pravdin

T. Ülik. vene keele lektor

K./Ü. „LOODUS“ TARTUS, 1926.

K./Ü. „LOODUSE“ saksa ja inglise kirjandus koolidele:

- 1) Rudyard Kipling: **The Cat that Walked by Himself.** 36 lhk. 2 joonist. Hind 35 marka.
- 2) Karl Schönherr: **Der Ehrenposten.**
12 lhk. Hind 15 marka.
- 3) Bertha Mercator: **Von dem Fuhrmann ohne Zorn und der weissen Blume im Korn.**
16 lhk. Hind 20 marka.
- 4) W. H. Riehl: **Der stumme Ratsherr.**
32 lhk. Hind 30 marka.
- 5) K. Ecke: **Murr.** 20 lhk. Hind 20 marka.
- 6) F. Trelle: **Ein Abenteuer im Urwalde.**
20 lhk. Hind 20 marka.
- 7) W. Jacobs: **Der Bücking.** 20 lhk. Hind 20 marka.
- 8) Grimm: **Hans im Glück.** 16 lhk. 3 joonist. Hind 20 marka.
- 9) H. Scharrelmann: **Hexe Kaukau.** 16 lhk. Hind 20 mk.
- 10) A. Vilmar'i ja Weinland'i järele: **Das Nibelungenlied. Ein Ostarafest.** 36 lhk. Hind 45 marka.
- 11) W. Hauff: **Das Märchen vom falschen Prinzen.**
36 lhk. Hind 40 marka.
- 12) P. Rosegger: **Als ich das erste Mal auf dem Dampfwagen sass.** 16 lhk. Hind 20 marka.
- 13) M. Jakobson: **Aschenbrödel.**
16 lhk. 3 joonist. Hind 20 marka.
- 14) H. Seidel: **Jorinde.** 20 lhk. Hind 25 marka.
- 15) P. Rosegger: **Ein Mann von 5 Jahren.**
16 lhk. Hind 20 marka.
- 16) H. Seidel: **Leberecht Hühnchen.**
20 lhk. Hind 25 marka.
- 17) P. Rosegger: **Auf der Wacht.** 16 lhk. Hind 20 marka.
- 18) L. Ganghofer: **Das Geheimnis der Mischung.**
16 lhk. Hind 20 marka.
- 19) **Dick Whittington and his Cat.**
28 lhk. Hind 35 marka.
- 20) E. von Wildenbruch: **Die Landpartie.**
24 lhk. Hind 30 marka.
- 21) R. Kipling: **His Wedded Wife.** Hind 30 marka.
- 22) M. v. Ebner-Eschenbach: **Krambambuli.**
24 lhk. Hind 25 marka.

Uus variser

ehk

ilma kõrtsita ja kõrtsiga küla

Johann Woldemar Jannsen

K./Ü. „LOODUS“ TARTUS, 1926.

K.Ü. „Looduse“ korrektor M. Bekker.

2633

A-4603

N. LAAKMANN, TARTUS.

Uus variser ehk ilma kõrtsita ja kõrtsiga küla.

Kui küla, millest alamal tahame rääkida, juba maa pealt oleks kadunud ja külarahvas mulla all hingamas, siis võiksime mõlemaid pärisnimega ni- 5 metada; aga et küla alles seisab ja tema rahvas, andku Jumal tervist, ka alles elab, siis peame oma juttu vanasõna järele ajama, mis ütleb: „Räägi mehest, aga ära nimeta meest!“ Ometi et asi joonelt peast ja käest ära ei kao, siis paneme 10 külale nime, mis ette juhtub, ja selleaegseid inimesi nimetame, kuidas ise tahame. Olgu siis nõnda, ja nüüd hakkame järsku peale.

I.

Korvi külas oli vanasti viisteistkümmed talu, mille peremehed aegamööda maid pooleks võtsid, 15 ja kui jälle uus maamõõt tuli, sai neid peale kahekümne. Maad ei veninud küll mitte laiemaks, aga rahvas läks paksemaks, ja sealt see tuli; sest kus ta jääb, kui igas nääris ikka jälle kuulutakse: nõnda ja nõnda palju enam sündinud kui

4./5. Mulla all hingamas — surnud; 10. joonelt — otsekohe; 9./10. et asi joonelt peast ja käest ära ei kao — et asi ei unuks; 13. hakkame peale — algame; järsku — korruga; 15. maid pooleks võtsid — maid jagasid; 16./17. peale kahekümne — rohkem kui kakskümmed; 17. ei veninud laiemaks — ei suurenenud; 18. rahvas läks paksemaks — rahvast sai rohkem; 19. nääris — aasta algusel, uuel aastal.

surnud — siis peab ju lugu nõnda tulema, ja Korvil tuli ka nõnda.

Korvi küla oli metsaküla. Kolme külje peal sood ja laaned, neljanda külje peal võõra saksa 5 rada ees, ja teisel pool rada veel kaks talupoega, kes küll teise valla järele olid, aga üheskoos üht Korvi küla nime aitasid kanda. Teist talu neist kahest nimetame Matsi-Peetri ja sest räägime pärast pikemalt.

10 Kuidas öeldud, Korvi küla oli metsaküla, kaheksa versta post-maanteest, kaksteistkümmend versta mõisast kaugel; sedasama väärt maad oli ka kiriku ja — kiriku kõrtsi. Oma igapäevase elu poolest oli Korvi küla rahvas õpetaja meelest 15 kõige parem: vanad ja noored mõistsid ja armastasid jumalasõna, tüli ega riidu ei peetud, kohtuskäimist ega kiusuajamist ei sallitud, pulmad ja varrud peeti viisipärast ja kirikutee oli tallatud. Aga kiriku kõrtsimehe meelest olid nemad kõige 20 pahemad: viina ei joodud, tühja lori ei aetud, kaarte ei löödud ja kõrtsitee oli üsna rohtunud. Vaese väljasaamise pärast olid kõik peremehed rendi peal. Harva käisid oma külast tööpäeval väljas: paar korda mõisas, paar korda linnas, sel- 25 lega asi otsas, ja sest oli küllalt. Jõukad peremehed olid enamasti kõik, oli leiba ja leivakõrvast ja ka oma rahakopikas asjavahendamiseks kukrus. Et ühel Korvi peremehel kümme lehma, kolm paari tööhärgi, paarkümmend lammast ja neli hobust

4. laaned — suured metsad; saksa — mõisniku; 5. rada — siin: piir; 7. aitasid kanda — kandsid; 12. sedasama väärt maad — niisama palju maad, niisama kaugel; 17. kiusuajamist — tagakiusamist; 18. tallatud — palju käidud; 21. kaarte ei löödud — kaarte ei mängitud; rohtunud — vähe käidud; 22. vaese väljasaamise pärast — viletsa elu pärast, kehvuse pärast; 26. leivakõrvast — s. o. liha ja muud; 27. asjavahendamiseks — asja-toimetuseks; kukrus — rahakotis.

oli, see polnud imeasi midagi. Aga nad mõistsid ka niisuguseid sõnu, mis vaesust majast eemal hoiavad ja vara kasvatavad.

„Ohoo,“ ütleb mõni, „mis siis viga rikkaks saada, kui nad nõiad olid ja sõnu mõistsid!“ 5

Pea, pea, sõber! Niisuguseid sõnu mõistame meie kõik ehk peaksime mõistma: „Tee tööd ja palu Jumalat!“

See oli Korvi rahva nõidus, mida vanad mõistsid ja lastele õpetasid. Mida igaüks ise tah- 10 tis, seda ta teisele soovis, ja minu meelest peaks niisugune tarkus ristiinimeste seas tuttav asi olema. Korvi rahvas mõistis seda, mõni küll enam, mõni vähem, — kõik inimesed pole ihu ega hinge pool-
lest ühepikkused. Aga üleüldse läksid Korvi küla 15 asjad lõbusasti edasi — kui nad igal pool juba nõnda lähaksid ja Korvil ka nõnda oleksid jäänud! Vanemad käisid hea sõna ja teoga laste ees, lapsed sõna kuuldes ja vanemaid austades nende järel, ja iga õige inimene, kes Korvile juhtus, tundis nagu 20 haisust ära: siin elavad ristiinimesed. Nõnda läks päev päeva ja aasta aasta järele. Nooremad venisid pikemaks, vanad läksid hallimaks, kuni Liiva Hannus järgemööda mõnda otsast enese juurde kut-
sus. Aga keegi ei värisenud surma eest, sest nemad 25 teadsid, mis Johannese raam. 17, 24 ja Laulu-
raam. nr. 200 seisab, ja panid rahuga käed rinna peale ning ütlesid usus järele, mis Issand risti
peal ees ütelnud: „Isa, sinu kätte annan mina
oma vaimu!“ 30

„Aga see võis igav elu olla!“ ütleb jälle mõni.
„Ei lusti ega rõõmu, ei torupilli ega tantsu —

5 sõnu mõistsid — nõiasõnu mõistsid; 15. ühepikkused — ühesugused; 22./23. venisid pikemaks — kasvasid; 23./24. Liiva Hannus — surm.

eks niisugune üksik küla mitte hapuks ja hallitama läinud?"

Ei läinud, jumalasõna on väga hea sool, see ei lasknud. Ülemalnimetatud asjad olid neil tunda 5 mata ja seepärast ka himustamata asjad, neil ei olnud kõrtsi ega ka seda, mis kõrtsis tehakse. Tulid pühad ehk muud hingamispäevad, siis ei pidanud nemad neid ka mitte nagu koer kõies, aga igal ajal oli oma mõõt ja aru. Juhtus naabrite vahel nurisemist — munad veerevad ka pesas —, siis võtsid kolmanda, kes venna ja venna vahel õigust rääkis, ja sel polnud mitte kohturaha rinnas tarvis. Mõisas oli küll vallakohus ja sel oli sagedasti seletamist ja seadmist, ka vahimehel 15 mõnikord kaseoksaga kirjutamist, aga sellega polnud Korvi rahval asja; nemad pidasid kohtuskäimist ristirahva seas häbiks ja see oli õige. Suurem hulk rahvast pidas neid küll metsalisteks ja sõimas hotentottideks ja nende küla karupesaks, 20 kuhu ükski õige inimene oma jalga ei pista, ja see oli Korvi rahvale õnneks: nende rahu jäi rikkumata. Oh, oleks see ikka nõnda jäänud!

II.

Matsi-Peetril elas sel ajal Madis Salle, üks tasane jumalakartlik mehike, kes kellegi lapse peale 25 ei läinud, kui teda rahul peeti. Tema naine Mari ja viis last hingasid juba kümmekond aastat kirikuaias, ja tütar Ann oli ta ainus lapsevara, keda ta jumalakartuses kasvatas. Teist naist

7. hingamispäevad — puhkusepäevad; 10. nurisemist — tülitsemist; 12. kohturaha — kohtuniku märk; 15. kaseoksaga kirjutamist — peksmist; 20. jalga ei pista — jalga ei tõsta, ei astu; 24./25. kellegi lapse peale ei läinud — kedagi ei puutunud; 27. lapsevara — laps.

võtta Madise süda ei kannud; ta võttis pä-
 rast Mari surma, kus Ann alles kümneaastane
 oli, ühe elatanud lesknaise perepidajaks, ja
 nõnda oli ta tänini läbi ajanud ja tütart kasvata-
 nud. Ligi kümme aastat oli nimetatud lesknaine 5
 Madise majatalitust teinud ja Ann teda nagu oma
 ema armastanud, aga nüüd tuleb, mis kõigil tuleb:
 ta suri ära ja maeti maha. Mis nüüd heaks
 nõuks? Mis muud, kui Ann pidi perenaise rangid
 oma kaela võtma. Madis ise oli juba mõnd aastat 10
 kidur, kõhija inimene, kes palju hinge tagasi ei
 saanud, ja häda teeb viiekümne-aastase mehe seits-
 mekümneseks. Oli see imeasi, kui tal mõnikord
 mõtted ka väimehe peale löid? Peremeest oli tarvis,
 Ann oli selle-ealine — mis ta pidi ootama? Peale 15
 selle ei seisa saialeib ja noored tütarlapsed muidugi
 mitte kaua värsked, ja see temp pidi ometi ka
 tehtama. Aga keda võtta? — Mitmed Korvi
 küla poisid nilpasid küll keelt Anne järele, aga
 kaup ei tahtnud sündida: ei olnud omaks loodud. 20

Sel ajal juhtus nüüd, et Luha kõrtsimehe
 kolmas poeg, Jakob Vörk, post-maantee äärest,
 liisuvõtmise pärast koduväi kohta otsis ning Matsi-
 Peetri Annest kuulda sai. Varssi oli mees Kor-
 vil, vaatas Anne, näitas ennast Annele ning ootas, 25
 kas süda lustib. Ennäh, lustis jah! Jakob tuli
 üks kord, kaks korda, kümme korda, ning iga
 kord ütles ta süda: see ta on! Jakob oli väljast-
 pidi kena, priske poiss nagu noor kuusk, pealegi

3. perepidajaks — perenaiseks; 5. ligi — umbes; 8./9. mis
 nüüd heaks nõuks — kuidas nüüd toimetada; 11. kidur — kehva
 tervisega; 11./12. kes palju hinge tagasi ei saanud — ei saanud va-
 balt hingata; 14. mõtted löid — mõtted tulid; 15. selle-ealine — nii
 vana; 17. see temp — see asi; 19. nilpasid keelt — väga tahtsid saa-
 da; 20. omaks loodud — määratud; 23. koduväi — väimees, kes jääb
 naise talle; 26. lustib — rõõmu tunneb; ennäh — vaat'; 28./29. väl-
 jastpidi — väliselt; 29. priske — kehaliselt terve, tugev.

nii tasane ja lahke, mis seal imeks panna, kui Anne süda ka tiksuma hakkas. Vana Madis mõistis peagi ära, kust tuul puhus, aga ta ütles: „Armas tütar, ma näen küll, kuidas lood on; aga ma
 5 usun, et see mitte korda ei lähe. Jakob on suu-
 remaantee äärse kõrtsimehe poeg: mis õnne see
 meile toob?“ — Jah, nõnda rääkis isa, aga tütre
 süda lõi juba teist lugu, ja on tütarlapse süda juba
 kord tiksumas, siis on mõistlikud sõnad enamasti
 10 vette visatud. Jakob mõistis ja teadis ka, et ras-
 vaga tihaseid püütakse, ja tegi nõnda. Ta varas-
 tas esmalt Anne ja pärast vana Madise südame
 takka peale, ja sinna polnud tal muud tarvis, kui
 et mõneks ajaks lambanaha hundi selga tõmbas.
 15 Tuli ta Korvile (ja seda tegi ta nüüd sagedasti),
 siis oli ta nii tasane, nii vaga ja lahke, kui poleks
 ta siit kurjast maailmast olnudki: ta norutas pead,
 pööritas silmi, hoidis käsi ristis ja õhkas nii süga-
 vasti nagu eht variser. Tuli jutt kõrtsidest, vii-
 20 nast, kaardilöömisest ehk muist pahust asjust,
 siis tegi Jakob, kui oleks keegi talle keeva
 vett kaela visanud; ta ei tahtnud sest „usk-
 mata maailma laste pimeduse teenistusest“ midagi
 kuulda ega näha; ta kahetses ja õhkas alati, et
 25 kõrtsimehe poeg oli ja seal paigas pidi elama, kus
 temasugune vaga mees head ei kuulnud ega näi-
 nud; ta kiitis Korvi elu taevast saadik ja ütles,
 et ta süda teda nagu ahelatega selle küla poole
 tõmbavat, kus kõrtsist ja „maailma kärast“ kau-
 30 gel „vaikist püha elu“ võiks elada.

„Aga see võis vaga mees olla,“ ütleb mõni,
 „kes vist edaspidi ühes naisega ilma kutsumata
 Issanda pulmaõhtu söömaajale tõttas.“

2. tiksuma — tuksuma; 8. süda lõi teist lugu — tundis tei-
 siti; 13. takka peale — tagant järele; 27. taevast saadik — taevani.

Nõnda näib küll olevat, aga kõik ei ole kuld, mis hiilgab, ja Jakob Võrk hiilgas natuke liialt. Peeti Matsi-Peetril õhtu- või hommikupalvet, kui Jakob juhtus seal olema, no mis siis rääkida. Ta õhkas, et rinnaluud ragisesid, ja näitas kõige vähemalt 5 prohveti laps olevat. Läks Korvi rahvas kiriku: Jakob oli ees. Palusid nemad oma Meie Isa: Jakob palus kaks korda nii kaua. Panid nemad jutlust tähele: Jakob tahtis iga sõna alla neelda. Kõik maailm nägi Jakobi äkilist vagadust. Mõned 10 ütlesid: „Jakob on Korvil käes palvemeheks saanud“ ja irvitasid. Teised tänasid, et Jumal ka kõrtsipoisi silmad lahti teinud, kes enne . . . no olgu peale. Aga jälle teised vangutasid pead ja ütlesid: „On väga karta, et saadan selle vaga- 15 dusemuna on munenud, kust pärast skorpion välja tuleb ja neid nõelab, kes tema on haadunud.“ No saab näha!

Jakob oli alustanud, tahtis ka lõpetada ja läks seepärast oma vagaduses ikka edasi. Kii- 20 tis mõni, siis õhkas tema, laitis mõni, siis õhkas ta jälle, aga nagu punetas; ta püüdis kõik teha, mis inimene aga iial võib, et teda vagaks peab peetama. „Need päevad, mis ma siin elan,“ ütles ta, „neid võin üksi elupäeviks nimetada, kodus 25 elan nagu laadaplatsil ja pean kuulma ja nägema, mille eest ma metsa jookseksin, kui ma mitte halli ei kardaks.“ — Tõsi küll, Jakob nägi palju vaeva oma vagaduses, Jakob pigistas mõnikord hambad kokku ja kannatas; aga see jumal, keda Jakob 30 nõnda teenis, ei olnud mitte taeva ega maa looja, vaid Matsi-Peetri talu ja seal sees — Ann Salle.

2. liialt — liiga palju; 12. irvitasid — naersid pilkavalt; 14. olgu peale — jäägu nii; 21. mõni — keegi; 27./28. halli ei kardaks — hunti ei kardaks.

Tütarlaps, no andku jumal kallist tervist, oli oma kohast kena ja püüdmise väärt küllalt: terase valge näoga, punased palged, tuvisilmad, üleüldse tüdruk nagu õun, pealegi raps tööinimene, lahke, 5 tasane, ei laitust midagi. Aga väga Jakobi häbiks pean ütlema: ometi ei püüdnud ta Anne üksi Anne pärast, vaid palju enam Anne koha ja raha pärast, sest Madis ei olnud ilma kopikata, ja Ann oli ta ainus pärija.

III.

10 Nõnda hakkas suvi lõppema ja sügis kätte jõudma, ilmad läksid vilumaks, aga Jakobi vagadus päev-päevalt ikka palavamaks. Matsi-Peetril oli ta juba ammu tuttav mees, ja — mis ma sest salgan — Anne tuvisilmad vaatasid hea meelega 15 ta peale. Ilusat meest tahab ju iga tüdruk, ja kui mees veel hea ja väga pealegi on, nagu Jakob Vörk oli, — no seda parem. Kõik küla ei rääkinud enam muud, kui et Jakob Matsi-Peetri koduväiks pidi saama. Kui küla tüdrukud või poisid 20 sest asjast Annega rääkisid, ajas ta moka otsast küll vastu, nagu see tüdrukute viis on; aga süda tiksus: jah, jah, jah! „Olgu, mis on,“ ütlesid vanemad inimesed, „aga kui asjad tõeks lähevad, saab Ann hea mehe, kellega väga abielu võib 25 elada.“ Sedasama lootis ja ootas Ann ise ka.

Ehk küll Jakob oma häbemata vagadusemängu kui esimene variser mängis, siiski oli külas veel inimesi, kes teda seks pidasid, mis ta oli — peapetiseks. „Kui see asi viimaks hästi läheb,“ üt-

2. oma kohast kena — iseenesest kena; 2./3. terase näoga — elava näoga; 4. raps — kärmas; 11. vilumaks — külmemaks; 20./21. ajas moka otsast vastu — ajas vähe vastu; 28./29. peapetiseks — suureks petiseks.

lesid mitmed, „siis läheb kõik hästi. Pange tähele, Jakobil on lambanahk seljas; see käriseb omal ajal äkisti lõhki, ja siis on hunt keset karja.“ Mõned uskusid, rääkisid ka Matsi-Peetril sest asjast. Aga mis kõik ometi aitas? Madis ja Ann 5 vastasid: „See on kiusujutt, neil on kahju ja kadudus, et Jakob meie küla poiss ei ole.“ Sellega oli jutt otsas, ja teised mõtlesid: jookske peale!

Mis ma juttu ilma asjata venitan: Jakob lõmmitas ja lipitses Madise ja Anne ümber nagu uss 10 linnupesa ümber, kuni nad hästi kõvasti võrgus olid. Läks siis viimaks isa juurde, kogeles, kõhatas ja ütles:

„Auväärt taat, kas sa võtaksid mind, patust kõrtsmiku poega, oma pojaks ja väimeheks vastu?“ 15

Madis, kes seda ammu oli oodanud, vastas: „Hea laps, meie oleme kõik patused: kui sul õige nõu on, siis Jumala nimel!“

Pärast läks ta Anne juurde ja ütles: „Kallis Ann, niisugune patuse ja ilmliku inimese laps, kui 20 mina olen, poleks küll mitte sinu vääriline, aga kas võtaksid mind oma abikaasaks ja toeks vastu?“

Ann lõi silmad maha, punastas ja ütles rõõmu pärast värisedes: „Jah, Jumala nimel!“, ja see tuli truust südamest. 25

Nüüd pani isa nende käed kokku ja õnnistas neid, ja ka see tuli truust südamest. Anne silmad olid rõõmupisaraid täis, Jakobil ka; kust tema silmapisarad tulid, seda mina ei tea; aga südamest nad ei tulnud. 30

Nõnda oli kaup valmis, ja Jakob oleks hea meelega kitsa lambanaha seljast ära visanud, aga

3. äkisti — äkki; 17./18. õige nõu — kindel mõte;
31. kaup oli valmis — oli kokku lepitud.

oli veel vara; sest kihlatud pole veel laulatatud. Kihlamine oli mardi aegu, ja pulmad pidid jõuluks tulema. Jakob oleks neid küll parem täna kui homme soovinud, aga ta suur vagadus sundis teda 5 kõigea rahul olema, mis äiataat tegi. Et Madisel meesteperest seekord nappus oli, võttis ta Jakobi varssi pärast kihlamist oma majasse, ja nüüd ei kuulnud kuus nädalat muud kui: „Sina minu kallis Rael, ja mina sinu truu Jakob! Sinu pärast 10 ei teeniks ma mitte kaks korda seitse aastat, nagu mu kaim Mesopotaamias, vaid seitse korda seitse aastat!“ — Ann tänas Jumalat ja Jakobit. Õige inimene on hõlpus petta, ja nõnda oli lugu Annega. Kes ise pole ahju taga olnud, ei tea teist 15 sealt otsida. Tütar uskus, isa uskus, ja seda Jakob tahtis ja laskis oma vagadust seda enam läikida nagu klaasitükki pühkmehunniku seest.

Paar nädalat enne pühi öeldi nad kirikus esimest korda maha.

20 „Tohoo hullu!“ ütles suuremaantee rahvas, „kuule, kuhu see narriline läinud naist võtma! Korvi külasse! Mis naise ta sealt saab! No see võib üks tukunui olla!“

„Ann Salle? kes on see Ann Salle?“ küsid 25 sid Luha ümberkaudsed poisid. „See hakkab vist Luhal seni palvet pidama, kui meie Jakobiga kupkit, ninanipsu ja turakat lööme. No noh, karupojakene, tule aga Luhale, küll meie sust inimese teeme!“ Nõnda irvitasid poisid.

30 Teised jälle ohkasid: „Tule Jumal appi, kas Matsi-Peetri Madis meelest ära on, et oma ainsa

2. mardi aegu — mardipäeval, s. o. 10. nov.; 6. nappus — puudus; 13. hõlpus — kerge; 18./19. öeldi kirikus maha — kuulutati; 20. tohoo hullu! — imestuse hüüdsõna; 23. tukuni — unimüts; 26./27. kupkit, ninanipsu ja turakat — kaardimängud.

lapse Luha Jakobile mehele paneb? Aga nõnda on Korvi rahvas: nad ei tule enam oma külast välja kui talve aegu karu pesast, muidu teaksid nemad ka, mis riistapuu Jakob on.“

Jälle teised ütlesid: „Olgu mis on, üks iga- 5 üks tea ise, mis ta teeb ja sööb. Jakob saab naise, Ann mehe, naabrid pulmad, mis muud veel tarvis? Mees teeb naise natuke pahemaks, naine mehe natuke paremaks, hea küllalt; mis nad on, seda on nad muidugi mõlemad liialt.“ 10

Nõnda lobises maailm. Mõnel oli õigus, mõnel mitte, aga jõuluks olid pulmad. Madis oli alles peremees, ja sellepärast läks kõik vagusi edasi. Vaga peigmees istus laua otsas ja haigutas; viinapudelid ei käinud käest kätte; pulmalaulu- 15 lori ei kuuldud; jooanud mehi ega naisi ei nähtud; salm enne sööki, salm pärast sööki, sest ei pääsnud, see oli maja pruuk, ja

— „pillid, pasunad, trummilööjad

on kõik pulma leiva sööjad,“ — 20

sega pruuki ei olnud ka mitte. Kas need pulmad olid? Pulmad jah, aga nõnda, nagu nad ristirahva juures peavad olema. Ka Jakobi suguselts oli pulmas, aga nemad nimetasid niisuguseid pulmi eneste vahel matusteks, kus nad ei teadnud, kas 25 pidid nutma või naerma.

Kuidas öeldud, Jakob istus ja haigutas nagu koer köies, sest

— „hõissa, poiss, ja andke viina,

laske kannud kähku käia!“ — 30

nõnda oleks ta hea meelega hõisanud; aga mis teha, oli veel liiga vara. Kes õnge vette viskab,

4. riistapuu — siin: inimeseloom; 13. vagusi — vaikselt, rahulikult; 18. pruuk — komme; 23. suguselts — sugulased; 29. hõissa — hüüdsõna; 30. kähku — ruttu.

peab ootama, kuni kala tugevasti otsa hakkab, muidu võib veel veepinnast tagasi rabada. Nõnda Jakobki. Ta oli küll naisemees ja väimees, aga mitte Matsi-Petri peremees, ja seep see peaasi oli.

5 Tema ei tahtnud mitte naist kohaga, vaid kohta naisega, ja sellepärast tegi ta kõik, mis ta tegi.

IV.

Pulmad olid möödas, jõulud möödas, Jakob naisemees ja Ann mehenaine — kuidas läks lugu nüüd? Kas vagadus veel hiilgas?

10 Hiilgas veel ikka, aga roosteplekid tulid juba külge. Jakobi lambanahk hakkas aegamööda kärisema ja hundi karvad välja paistma. Kes mitte üsna pime ei olnud, võis varssi pärast pulmi tunda, et Jakobi palav vagadus jahtuma läi. Esmalt hakkas ta jumalasõna kuuldes haigutama, pärast tukkuma, sellepärast ka juba kambri sängi jääma, kui teised toas lugesid ja laulsid; kõik liigõhkamine ja silmapööritamine kadus ära. Ann oli ju käes, ja Annega ei pääsnud ka maja naljalt käest.

20 Aegamööda sündisid sõnad suhu, mida enne keegi ei kuulnud, ja vahel sekka ka mõni hea suutäis vannet, nii et Korvi rahval kõrvad kuuldes huu-gama jäid.

„Kas see on Jakob Võrk, kes alles mõne
25 nädala eest nii vaga oli, et põlema tahtis minna?“

Tema ise jah! Õletuli põleb kõrgesti, aga mitte kaua. Oodake, ehk saame veel mõnda näha!

Nädalat kolm pärast pühi istus Madis Salle ühel laupäeva õhtul oma laste ja perega laua ääres

1. otsa hakkab — jääb õnge otsa; 2. rabada — järsku lahti pääseda; 13. üsna — täiesti; 14. jahtuma läi — hakkas jahtuma; 21. vahel — mõnikord; sekka — sinna hulka.

ning luges piiblit, esmalt Johannese raam. 3. peatükki ja pärast Taav. Lauluraam. 23. peat., kuhu juurde ta ka mõne manitsussõna pani. Laulsid veel salmi kaks, ja siis läks pere hingama. Aga Madis jäi oma lastega veel laua äärde istuma, sest 5 ta silmist oli näha, et tal midagi südame peal pakitses. Lugemise aegu oli Jakob hästi tukkunud, aga niipea kui Madis pärast ütles: „Kuulge, lapsed,“ — siis olid väimehe silmad korruga ergud, uni kui ära pühitud ja kõrvad kikis nagu 10 rebasel: mis nüüd tuleb?

„Kuulge, lapsed,“ ütles Madis, „mina olen vana ja tervis vaene, näete ise, kuidas alati kõhin ja läkatan. Olen peale kuuekümne aasta seda maja pidanud, mis oma vanemaist olen pärinud, ja 15 kakkskümmend aastat pidin kui üksik lind seda tegema. Nüüd olen ka juba väsinud. Jüripäevani, kui Jumal päevi jätkab, tahan veel peremees olla, aga siis ka mitte enam. Siis on just kolmkümmendviis aastat täis, kui need rangid õndsas 20 isa kaelast oma kaela võtsin. Jumal on tänini mind läbi aidanud ja mu palehigi õnnistanud, temale olgu au ja kiitus. Aga ma olen ka mõnda risti ja viletsust pidanud nägema. Paradiis on taevas ja nutuorg on maa peal. Kuue puusärgi 25 taga leinates olen ma siit majast kirikuaeda käinud, ja iga käik on omajagu silmapisaraid võtnud. Ann on mu ainus laps, kes mul veel järele jäänud. Ma räägin sest, aga ma ei nurise mitte. Kõik teeb hästi Jumal. Kõik, mis Jumal annud, 30 on nüüd teie päralt; muid pärijaid mul ei ole.“

„Kui sul neid enam oleks,“ mõtles Jakob,

4. hingama — magama; 6./7. südame peal pakitses — südant vaevas; 9./10. ergud — elavad, tähelepanelikud; 10. kikis — püsti; 17./18. jüripäevani — 23. apr.; 22. palehigi — töövaeva.

„poleks mina oma pead siia pistnud,“ aga ta oli vait ja laskis taati rääkida.

„Olen oma vanemaist näinud,“ ütles Madis edasi, „ning ka ise tunda saanud, et hõlpsamat 5 põlve inimesel ei ole, kui ta teeb, mis Lauluramatu 137. laul iseäranis viimses salmis õpetab. Tööd teha ja Jumalat paluda on kõige hõlpsam ja õndsam. Valmistage endid: jüripäev on teie esimene perepidamise päev. Aga ma ütlen teile ette, 10 kui ilma Jumalata tahate hakata, siis peate ilma temata ka pea lõpetama; ei saa üle õlekõrregi, ja kõik läheb raisku. Niisama tõsi kui Jumala tõotused on ka tema ähvardused, ja tema kõige kergemad karistused on need, mis varssi kätte tulevad; 15 kõige raskemad on need, mis pärast surma ees seisavad, kus nuhtlus enam ei lõpe. Paha ma ei taha teist kummastki mõtelda, aga hea sõna isa suust ei tee ka mitte paha.“

Nõnda rääkis Madis, ja mina ei leia mitte 20 palju tühje sõnu ta jutu seest, vaid mõtlen: oleksid kõik pereisad Madise sarnased, siis läheks mõnigi asi paremini. Ometi tundis ta oma väimeest vähem kui kõik teised. Isa jutu pärast kokkusid mõlemad: Ann kokkus, et nii ruttu isa 25 ette pidi astuma, Jakob kokkus, et veel jüripäevani pidi ootama, aga ta kannatas veel, ilma et enam vagaduse pärast suurt vaeva oleks võtnud. Seda nähes õhkas Ann, õhkas Madis, ja Jakob — naeris esmalt alles tasakesi ja iseeneses.

30 Madise tervis läks päev-päevalt vaesemaks, ja nädal enne jüripäeva ei saanud mees sängist enam välja — jõud oli otsas. Jüripäeval laskis

1. pead siia pistnud — siia tulnud; 4./5. hõlpsamat põlve — kergemat elu; 11. ei saa üle õlekõrregi — ei saa kaugele; 12. raisku — hukka.

ta oma pere sāngi ette kokku tulla ja ütles: „Arm-
sad leivalapsed, siamaale olete minu pere olnud,
tänaest päevast saadik olete mu väimehe ja tütre
pere. Mina olen vana, ja Jumal teab, kas ma
enam üles saan. Kuidas mind olete teeninud, 5
nõnda teenige ka nooremaid, ja mis mina teile
olin, saavad ka nemad Jumala abiga olema. Kartke
Jumalat, tehke õigust, siis lähevad kõik asjad
hästi!“

Siin vaatas haige äi väimehe peale ja ütles: 10
„No poeg, siin on su pere! Tee nüüd, mis Joosua
tegi, ja räägi, mis tema rääkis, siis ma suren
rahuga.“

„No noh,“ ütles Jakob, „teada muidugi, —
küll saame läbi, — mis tal ees on? kus ta pää- 15
seb? — teeme tublisti tööd, siis võime vaeva
peale ka vahest rõõmsad olla; inimene pole ei
ingel ega elajas ka mitte.“

Nõnda astus Madis peremehe aujärje pealt
maha ja Jakob istus tema asemele. Perel oli hale 20
meel, ja mõned vesistasid silmi, aga Jakob naeris:
„Tohoo, kerged, mis te lõõtsute! Saate esmalt
minuga harjunud, siis ununeb vanamees oma piib-
liga varssi meelest; andke aga aega.“

V.

Mis Madis jüripäeval oli ütelnud, läks tõeks; 25
ta ei saanud mitte enam sāngist välja. Häda läks
suuremaks, jõud kasinamaks, elu lühemaks, ja
surm astus pika sammuga lähemale. Mitu ööd
ei saanud suud ega silma kinni. Ann nuttis ja

2. siamaale — senini; 5. üles saan — tõusen; 18. elajas
— loom; 21. vesistasid silmi — nutsid; 22. mis te lõõtsute —
siin: hädaldate, nutate; 27. kasinamaks — vähemaks.

valvas, Jakob naeris ja magas. Ega Madis tema isa olnud, vaid oli talle selgeks risuks. „Kui vanad mullahunnikud ei sure, kes siis peab surema? Vanad puud saavad abjupuuks, vanad ini-
5 mesed surnuluuks.“ See oli Jakobi jutt.

Kolm nädalat oli Ann isa sängi ees istunud ja valvanud, temale pühakirja ette lugenud, temaga palvet teinud ja laulnud. Ühel neljapäeva õhtul tegi ta jälle sedasama. Isa oli täna väga võimetu.
10 Ann luges Johann. raam. 17. peatükki, ja kui pärast lugemist silmad üles tõstis, oli isa vaim läinud, käed ristis rinna peal, nagu kahvatanud ja külm; aga lahke rahu helendas ta näo peal kui järelejäänud päikese ilu, mis puu latvades punab.
15 Madis oli koju läinud. Ann hakkas suure häälega nutma, surus isa silmalaud kinni ja läks Jakobit ja peret üles ajama, kes ammu juba magasid.

„Kas tõesti juba surnud?“ küsis Jakob ja haigutas. „Mis sa nüüd lõugad! Ega ta sinu kar-
20 jumise pärast enam elusse tõuse. Aga seda ma ei oleks mitte uskunud, et see kidur inimene nii kaua pidi vastu panema; aga mõnel vanal on kassi hing. — Või siis nüüd ometi surnud! Noh, mis teha, siis pean üles tikkuma, olgugi kesköö
25 aeg, kus kõik loomad puhkavad. Oleks vana läbemata loom ka hommikuni võinud veel elada; kas tund või kaks enne või pärast, mis see oleks teinud.“ — Nõnda urises Jakob iseeneses ja ajas riided selga, aga ometi nii teraselt kui kalamees,
30 kellele keskööl käsk tuuakse: „Tõuse üles, noodad mere ääres kinni ja räimi täis!“

3. vanad mullahunnikud — vanad inimesed; 13. helendas — hiilgas; 15. koju läinud — siin: surnud; 17. üles ajama — äratama; 23. kassi hing — vastupidav, visa hing; 24. üles tikkuma — üles tõusma; 25./26. läbemata — kannatamatu; 29. teraselt — ruttu; 31. räimi — silku.

Et see kõik Anne silmavett kümme korda valusamaks tegi, kui see muidugi oli, seda võib iga laps mõista. Mis oli vagal Annel niisugusest mehest edaspidi loota? „On ta see Jakob, kes enne nii lahke, nii tasane ja vaga oli?“ nõnda õhkas 5 ta mõnda korda. Jah, oota, Anneke, saad veel mõnda imet näha. Su Jakobi valguseriie ripub alles teise õla peal; küllap ta viskab selle pea üsna ära.

Madise matused olid, nagu jõukal pereisal 10 peavad olema: hulk rahvast külast koos, pikad lauad rooga täis, kõik „tema õndsas viimseks mälestuseks“. Mida muidu palju Korvil pulma aegu ei nähtud, nähti Madise matusel — viinapudelid seisid laua peal leemevaagnate vahel nagu soldatid 15 laadarahva seas. „Suveajal surnuhaisu pärast,“ ütles Jakob, „ja jumalavilja kibedus ajab ka leinakibeduse ära. Mu süda on nii kurb, et aegajalt lonksu kaks pean võtma, siis läheb jälle lähedamaks.“ Oli ka neid teiste seas, kes Jakobi sõnu 20 järele kiitsid ja niisama paar lonksu võtsid; mis peremees teeb, peavad ka külalised tegema.

Aga kuidas läks lugu pärast matusid? Noh, Jakob oli peremees ja oma voli käes. Ta näitas nüüd ka, et ohjad tema käes olid. Hommiku- ja 25 õhtupalve kaotati „kui ilma-asjata ajaviide“ majast ära; pühapäevane kirikuskäimine oli tema meelest „tühi jalanõude kulutamine“, mis „kõhtu ei täida“. Tasane elu ilma vandumiseta oli „vangi elu“. „Hea suutäis vannet jutu sees,“ ütles Jakob, „on 30 nagu peotäis soola liha peale, muidu on kõik mage ja lääge nagu Korvi tänine elu.“

2. kui see muidugi oli — kui see ilma selletagi oli; 8. küllap — küll; 19. lonksu — suutäit; 19./20. lähedamaks — mõnusaamaks, paremaks; 32. lääge — vastumeelt, maitsetu.

Ann ütles silmaveega: „Aga, armas Jakob, mis uue viisi oled sa meie majasse toonud? Ei õndsas isal seda olnud ega pole kuskil mujal peres!“

5 Jakob kostis: „Õndsas isa õndsas viisid on õndsate juurde läinud. Mis eest ma siis peremees olen, kui õndsas isa viisid siin alles valitsevad? Pea oma palvemokad ja ära tule mind õpetama!“ Ann jäi vait.

10 Paar nädalat enne suvistepühi hakati Matsi-Peetril kibedasti kambrit ümber ehitama. Vastu teed tehti uks, ukse kõrva aken, akna alla laud, tupp pikad pingid ja lauad, just nagu . . .

„Oota,“ küsis mõni, „mis see tähendab?“

15 Jakob kostis: „Maja tahab kohendada; mina ei ole harjunud vanas suitsuonnis elama.“ Ann ajas silmad pärani, aga ei mõistnud hullu ega tarka. Kõigi ta küsimuste peale vastas väga Jakob: „Pea lõuad, mis naistel kõigest pärimist on!“

20 Tuba lubjati ära, uued ukсед, aknad ette ja uus ahi sisse, ja kõik näitas välja nagu — kõrtsis. Need mõtted tulid ka Annele, aga ta mõtles: „Jakob on kõrtsikohas kasvanud, seepärast ehitab ta ka meie maja kõrtsi moodi; tehku peale, 25 ega nägu maja riku ega roojasta.“

Nõnda tuli suvistepüha reede kätte. Jakob pani hommiku vara hobuse rakkesse ja läks kodust välja. Naisele kõike seletada, seda tema ei salli-

11. kibedasti — siin: väga ruttu, suure kiiruga; 12. ukse kõrva — ukse kõrvale; 15. kohendada — parandada; 16./17. ajas silmad pärani — tegi silmad suureks; 17. ei mõistnud hullu ega tarka — ei mõistnud midagi; 19. mis naistel kõigest pärimist on — see pole naiste asi; 21. kõik näitas välja — nägi välja; 25. maja nägu — maja välimus; ei roojasta — ei tee mustaks; 27. pani rakkesse — rakendas, pani vankri ette.

nud. Aga kuidas pani Korvi küla rahvas imeks, kui ta pärast lõunat tagasi tuli: ees vankri otsas ankur, taga püülijahu kott, keskel pudelikorv, kus „peenikest“ sees oli, mis ilus välja näis ja pea kihama ajas. Toobid ja plekkmõõdud kõlksusid 5 vankri redeli küljes. Õlut ei olnud, — see läheb suveajal hapuks.

Soo — soo, nüüd hakkame aru saama, mis variseri mõttes oli.

„Mis nüüd?“ küsis Ann poolnuttes, „kas minu 10 õndsate vanemate majast peab tõesti kõrts saama?“

„Ja sinust kena kõrtsinaine,“ vastas Jakob naerdes, „kes topsi täis valab ja ise sealjuures magusat juttu ajab, et lust rüübata. Vaata, kes seda oleks mõtelnud, et Matsi-Peetri natuke lorust 15 Annest nii terane kõrtsinaine pidi saama.“

Niisuguseid sapimagu sõnu pidi Ann sagedasti alla neelama ja vait olema.

„Aga nüüd,“ ütles Jakob jälle, „pole mul aega sinu torus mokki vaadata, vaid et ma pühiks 20 valmis saaksin, võta jahud ja pärmikruus, mis ma õllekõögist kaasa tõin, ja tee neist homme hommiku niisugused pullid, nagu viimati Lual nägid; küll ma ise näitan, kui suured; need on väga kenad viina peale võtta.“ 25

Tahtku nüüd Ann või tahtmata, ta pidi tegema, mis Jakob käskis; õnneks või õnnetuseks oli kasuema, kes enne kaua saksul kõõgitüdruk olnud, saiategemise talle selgeks õpetanud. Laupäeva õhtul oli hea külimitu täis pullikesi — kopik 30 tükk — laua peal valmis, mis, munarebuga pealt

1. pani imeks — imestas; 3. ankur — väike vaat; 4./5. pea kihama ajas — tegi pea uimaseks; 6. redeli — vankri osa; 13. topsi — klaasi; 14. rüübata — juua suutäie viisi; 15. lorust — rumalast; 17. sapimagu sõnu — kibedaid sõnu; 20. torus mokki — pahast nägu; 23. pullid — saiad; 31. munarebuga — munakollasega.

kollaseks tehtud, väga kenasti läbi akna välja paistsid; aga Annel oli süda raske ja silmad vett täis.

Küsime nüüd, kuidas see kõrtsi lugu kõik oli 5 tulnud. See oli lühidalt nõnda.

Nädalat kolm enne nelipühi — kel see kõik meeles seisab — läks Jakob muu talituse pärast mõisa, ja kui oli teretanud ja kõrvatagust süganud, ütles ta: „Aus härra! Korvi külas on väga 10 igav elu. Vaesed inimesed jäävad seal soo ja raba taga üsna totraks. Kuskil ei ole neil kohta, kuhu ka pühapäeviti või muidu õhtul, kui aeg annab, kokku lähetsid juttu ajama ja meelt lahutama.“

„Mis ajaviidet mina neile pean saatma?“ kü- 15 sis härra. „Kel seal väga igav on, mingu mujale elama; ega mina neile või seltsiks tulla.“

„Tõsi küll, aus härra, ärge pange pahaks,“ vastas Jakob ja kummardas ise nagu kaevuvinn; „aga mis härra arvab, kui katsuksite sinna kõrtsi, 20 asutada; küll ehk aegamööda kulu ära tasub.“

Härra oli noor inimene ja ei teadnud veel järsku, kas kõrts talupoegadele kasu või kahju saadab; mõtles järele ja ütles: „Aga, Jakob, mul ei ole seal ju kõrtsi, ja kahe ainsa pere pärast 25 kõrtsi ehitada, see ei maksa ka midagi.“

„Väga tõsi, aus härra,“ ütles Jakob ja kum- mardas jälle, „aga härral pole ju ka iseäranis kõrtsi eestotsa just tarvis, kui härra minu rumalat nõu alanduses kuulda võtaks ja ameti esmalt minu 30 kätte usuks; mul on suur kamber ja olen selle

6. nelipühi — suvistepühi; 6./7. kel see kõik meeles seisab — kes peab kõike seda meeles; 7. muu talituse pärast — muu asja pärast; 11. totraks — rumalaks; 12. kui aeg annab — kui aega on; 16. seltsiks tulla — seltsiliseks olla; 28. eestotsa — esialgu; 29./30. minu kätte usuks — mulle usaldaks.

asjaga ehk natuke enam harjunud kui mõni muu Korvi küla peremees; siis oleks kõrtsi ehitamisega veel aega küllalt.“

Härra mõtles järele, küsis: „Jakob, kui sa mitte liiga kümnist ei küsi, siis oleme varssi kau- 5
bal; palju sa küsid rubla pealt?“

Jakob kummardas uuesti ja ütles: „Härra on käsu andja, mina käsu kuulja, mis minusugusel küsida on? Kui härra arm mulle lubaks sügisel oma kulu peal mõni toop õlut teha ja mõni pisuke 10
saiapullike valmis veeretada, mis rahvale oleks viina peale anda, kui küsivad — mis ma muud enam mõistan himustada?“

„No hea küll, Jakob,“ ütles härra, „jäägu nõnda, kui sa küsid ja peale selle luban sulle ka 15
veel kuus kopikat rubla pealt; sest Korvi rahvas ei jookse vist kohe sinu juurde nagu kanad kae-
rahunniku kallale, ja asi võib eestotsa raske olla.“

„Kallis härra,“ ütles Jakob ja kummardas jälle tosin korda, „teie arm ja tarkus on suur! 20
Mu suu ei mõista sõnadega tänada, mis mu süda tunneb! (Jakobi süda urises: „Oleksid võinud kümme täis panna! Mis ma sest kuuest kopikast rubla pealt saan?“) Aga uskuge, aus härra, Kor-
vile kõrtsi asutada on vaesele kõrtsmikule niisama 25
hea kui jää peale tuld üles teha. Inimesed on seal väga tuimad ja rumalad; mõni sõge pole viina näinudki.“

„No hea küll, Jakob,“ ütles härra, „tee sina nad targaks, seks oled sa ju kõrtsimehe poeg. 30
Millal tuled esimest korda kauba järele?“

5. liiga kümnist — kõrget lisamaksu; oleme kaubal — oleme kokku leppinud; 27. tuimad — loiud; mõni sõge — mõni rumal.

Jakob kummardas veel hästi kõverasti ja ütles: „Härra tahtmine sündigu; aga ma mõtlesin, nõnda pühiks oleks paras aeg; mul on ka enne mõni pisuke valmistamine, mis ära tahan teha.“

- 5 Vaat nõnda; nüüd oli kaup tehtud ja Jakob võitnud kõrtsimees, ning nüüd mõistame küll, miks temal enne pühi nii kibedasti kambri ehitamist oli. Sellega oli saadan oma muna Korvi külasse mune nud, ja nüüd ootame, mis sealt välja haub.

VI.

- 10 Suviste esimese püha hommikul oli väga ilus ilmake; soe ja vaikne; kased lõhnasid, toomingad õitsesid, käod kukkusid, pääsukesed laulsid toa harja peal ja aiateibas, nii et lust oli kuulda. Vanemad inimesed, kes kodus olid puhanud, hak-
15 kasid kiriku poole tõttama; noored poisid, kes õöl õitsel olnud ja keskhommikuni maganud, tulid nüüd ainult koju ja läksid Matsi-Petri akna alt mööda. Jakob oli rinnuli akna peal, vasega piip suus, saiakorv kõrval, ja kui poiste tervist oli vastu
20 võtnud, hüüdis ta:

„Sõgedad, kuhu teie jooksete? Eks pistke ka jalad meie tuppa, ajame sõna kaks juttu, täna pole ju tööruutu taga!“

- Poisid lõid peatama, mõtlesid, vaatasid ümber,
25 läksid korraks sisse. „Ega ükskord midagi tee,“ nõnda mõtlevad kõik, kes paha töö ette võtavad.

3. paras aeg — õige aeg; 12./13. toa harja peal — katusel; 13. aiateibas — aiateiba otsas; 15. tõttama — ruttama; 16. õitsel olnud — õösi hobusekarjas olnud; 18. vasega piip — vasega kaunistatud piip; 23. pole tööruutu taga — pole tööpäev; 24. lõid peatama — peatusid.

Kolmatkümmeend, Jakob oli täna lahke ja mahe nagu sula võil. Ta andis neile kätt, pakus istet, tubakat, piipu, pärast ka südame karastuseks suutäie suhkrunapsi ja saia peale — „nõ ega täna kallil hommikul keegi maksu hakka võtma, 5 iseäranis oma sõprade käest.“

Nõnda oli hakatus tehtud.

Poisid pidid esmalt küll varssi ära minema, aga Jakob ajas nii magusat juttu, tund kadus tunni järele; kari tuli juba lõunale, poisid olid alles 10 Matsi-Peetril, mõnel ka juba pea kihamas ja silmad kirjud.

Pärast lõunat tulid kõik jälle tagasi, töid ka palju teisi kaasa, sest „naps ja sai olid väga magusad“.

15

Kus vareseid koos on, sinna lendab veel teisi juurde. Mitmed ei teadnud isegi, mis neid Matsi-Peetrile ajas, aga nad läksid ometi, sest et ka teised läksid, ja esimese püha õhtul oli Korvi küla noorem rahvas juba kõik Matsi-Peetril koos, ning 20 Jakob mõistis nii mõnusasti nende aega viita, et mitmed tunnistasid: „Niisugune mees oleks meil ammu pidanud siin olema, siis oleksime oma noorest elust ka magu tundnud.“

Vanemad inimesed, kui kirikust koju tulles 25 kuulsid ja nägid, mis Matsi-Peetril sündis, kõnkusid küll ära, lugesid ka mõned oma poistele Leevi raamatust peatükikese ette, mis kõrvad huugama ajas. Aga mis see suurt aitas? Poisid vastasid: „Ega meie kurja ole teinud, muudkui viskasime 30 kurni ja lõime ratast; ka teised olid seal.“

1. kolmatkümmeend — hüüdsõna; 3./5. südame karastuseks — värskenduseks; 11./12. silmad kirjud — silmad segased; 24. magu — maiku, maitset; 30/31. viskasime kurni ja lõime ratast — mängud.

Jakob oli eht variser. Senikui rahvas veel juua ei mõistnud ja vähe võttis, andis ta ilma hinnata, aga pani viimase tenga üles. „Küll nad pärast maksavad,“ ütles ta iseeneses, „ma pean 5 neid esmalt natuke harjutama.“

Teisel pühapäeval oli rahvast veel enam koos, ja ka mõni vanem juba noorte seas nende nalja vaatamas. Eilne kurnimäng ja rattalöömine läks jälle edasi. Vahel sekka valas Jakob topsid täis ja 10 hüüdis: „Poisid, sõbrad, rüübake ära, muidu jäävad käed kangeks!“ Tubakas ja naps olid ka vanematele inimestele priipärast, sest Jakob teadis: pekitükk petab hiired lõksu — küll nad pärast tasuvad.

15 Kolmandal pühal oli asi veel parem. Pea kõik küla oli Matsi-Peetril koos ja Jakobil täna palju tegemist. „Kohmetanud Annest“ polnud tal muidugi suurt abi, see „tukkus kambri piibli kallal“. Tükk õhtut oli läinud, enne kui kära 20 Matsi-Peetri õuest lõppes, ja teisel hommikul läksid mitmed haigutades ja uimase peaga töösse, aga kus poisid teineteisega kokku said, seal kiitsid: „Need olid rõõmsad pühad, niisuguseid pole meil veel olnud!“

25 Nõnda läks nüüd lugu edasi. Nooremaid inimesi enam palju kiriku ei saanud, neil oli kord üks ja kord teine vabandus; kord olid unustanud pastlad likku panna, kord üks ja teine liige haige, kord olid liiga väsinud ja orjatud, aga pärast lõu- 30 nat Matsi-Peetrile minna olid igal mehel jalad all.

Kes pime ei olnud, võis peagi tunda, et Korvi küla tee nüüd mäest alla läks, ja see läheb ikka

3. tenga — kopika; 12. priipärast — ilma maksuta; 13. petab lõksu — meelitab lõksu; 17. kohmetanud — saamatu; 28. pastlad likku panna — pastlad vette panna (et pehmeks läheksid); liige — kehaosa; 29. orjatud — kurnatud tööst.

hõlpsasti. Igal pühapäeval oli Jakobil võõraid kül-
lalt, ja keegi ei küsinud enam ilma rahata. Rah-
val oli maik suus. Mida enam muidu ei antud,
seda ostsid raha pärast. Vana tuttav joodikute
vabandus, et inimene töövaeva peale klaasi viina 5
luude kinnituseks peab võtma, oli juba ka Korvi
küläs mitme suust kuulda, sest igal pahal asjal
peab oma vabandus olema, muidu ei jää süda
rahule.

Nõnda hea poolt kurja poole mäest alla min- 10
nes tuli Korvil jaanipäev kätte. Jälle üks päevake,
kus pühade asjade peale peab mõeldama, aga nii
palju paha ja pattu tehakse.

Mispärast peetakse jaanipäeva? — Seda peak-
sid juba kõik lapsed ilma pikema seletuseta teadma. 15
Jaani- ehk johannesepäev on Ristija Johannese
sündimise- ja nimepäev. Jaanitule valgus kesk
pimedat ööd, mis hommikul päikese tõustes kuhugi
enam ei paista, peab meile Johannese ristimist ja
jutlust: „Parandage meelt, sest taevariik on ligi 20
tulnud!“ meelde tuletama. Niipea kui Kristus,
see tõsine maailma valgus, oma prohvetiametisse
hakkas, tunnistas Johannes: „Mina pean vähenema,
tema peab kasvama.“ — Aga kuidas peetakse
meie päevil jaanipäeva? — Jumal hoidku, sest ei 25
sünni linnas ega maal palju rääkida! — Mis te-
hakse üleüldse meie ajal pühist ja pühapäevist?
— Eks enamasti ikka lihaliku lusti ja rõõmu päe-
vad, kus vaene hing näljas seisab ja inimesed üle
pea patu sees rabelevad. 30

Aga meie ei tohi Korvi küla lugu silmast

14. peetakse — pühitsetakse; 25./26. ei sünni rääkida -- ei
kõlba rääkida; 29. näljas seisab — nälgib.

ära kaotada, muidu ütleb mõni jälle: „Sõnumetooja“ ei või oma koolmeistri kombeid veel mitte jätta, ikka jälle tikub tal manitsusehimu peale, nagu tema mõni kirikisand oleks!“

VII.

- 5 Kuidas öeldud, jaanipäev oli Korvil käes. Ammu valutas Matsi-Peetri peremehe pea: meesterahvad käisid küll teda vaatamas, aga naisterahvad hoidsid eemale, seisid kodus ja haugutasid mehi sagedasti nõnda, et mõni paaril nädalal enam
10 ei tulnud. See ei võinud ometi nõnda jääda. Aga kuidas pidi Jakob Võrk neid võrku saama? Viin, kaardid, kurnimäng ja rattalöömine ei tahtnud mitte aidata. Aga saiad ja pill? Eks need naisterahvastele ole nagu vihmauss õnge otsas? —
15 Tõsi küll, aga Korvi naisterahvastele oli see kõik liiga järsku, pealegi polnud vaesel Jakobil oma saadananooda tõmbamises „kohmetanud“ Annest abi ühtigi, vaid pidi kõik ise tegema. Aga pea, pea — tal tuli midagi meelde. Mis asi oli Luha
20 kõrtsi esmalt naisterahvastega täitnud, nõnda et pärast torupilli järele hüppasid ja kargasid nagu konnad vihmade ilmaga ja tantsu vahel kaugutasid nagu kanad munavalus ja kõik tembud ära tegid — mis asi oli seda imet teinud? „Teeme kiige!“
25 ütles Jakob ja kargas otse püsti, „see aitab vististi!“ Nõnda oligi. Kiigetöö läks üks, kaks, kolm, tuhatnelja, tuhk ja tolm, ning jaani-laupäeva õhtul oli ilus aerudega kiik kümme sammu toa taga pleekaias valmis, völl määritud, pingid ümber-

1./2. „Sõnumetooja“ — Jannseni poolt väljaantud ajakiri, kus ilmus käesolev jutt; 3. tikub tal manitsusehimu peale — teda valdab manitsusehimu; 4. kirikisand — kirikuõpetaja; 26./27. üks, kaks, kolm, tuhatnelja, tuhk ja tolm — väga ruttu; 28./29. toa taga — maja taga; 29. pleekaias — kohas, kus pleegitatakse kangaid.

ringi, istu maha, vaata pealt või astu peale ja lase käia! Küll Ann nurises ka: „Jakob, pleekaed saab tallatud!“ Jakob kostis: „Pea suu, see saab kümne võrra makstud! Poleks sa mitte nii kohmetanud olevat, siis läheks mitu asja hõlp- 5 samini, aga mis teha — sa oled nagu kana takus!“

Ann jäi vait, pühkis silmi ja läks oma töö kallale; seda pidi tema ju iga päev kuulma.

Ometi, mis oleks ilus kiik aidanud, kui Jakob muu asja eest poleks muretsenud? Temal oli ju 10 Luhal kaks õde, Tiiu, Liisut, ja kolm täditütart, Kaie, Maie ja Riinut, kõik esimesed tantsukitsed ja laulurästad, pealegi kaks onupoega, Marti, Pärti, teine esimene viiuli-, teine torupillimees. Mardil oli juba käsi kooldunud viulivibu tõmmates, Pärdil sil- 15 mad punnis peas torupilli puhudes. Neist võis Jakob abi loota ning kutsus neid kõiki jaanipäevaks oma juurde külaliseks. Sel aastal oli jaanipäev just laupäeval, ning see oli Jakobile õnneks: kaks püha oli enam kui üks. 20

Jaani-laupäeva õhtu oli käes. Tõrvatonn põles pleekaia taga väljal kuuse otsas, pleekaed kurbises inimesi täis, viiul kiiksus ja torupill hüürganas: „Küliluu, küliluu, küliluuuu! sääreluuuu — sääreluuuu!“ ja vahel sekka: „Teine küliluu, teine 25 sääreluu, — teine viltkinnas, teine labakinnas, — teine sukasäär, teine vana pöid — uuuu*)!“

Esiotsa vahtisid Korvi tütarlapsed seda kõike

*) Tunnen mõnda kohta, kus need sõnad väga tuttavad on.

2. lase käia — kiigu; 4. kümne võrra — siin: kümnekordselt; 6. sa oled nagu kana takus — sa oled saamatu; 12. tantsukitsed — head tantsijad; 13. laulurästad — head lauljad; 14. teine esimene — üks (kahest), esimene; 15. käsi oli kooldunud — käsi oli kõveraks paindunud; 22. väljal — põllul; 24. „küliluu, sääreluu“ jne. — muusikahelide järeleaimamine; 25. küliluu — küljeluu; 26. labakinnas — kápik; 27. pöid — siin: suka alumine osa.

kui imeasja. Luha Kaie, Maie ja Riinut läksid kiige peale. Oh sa pärdik, kui ilusasti nemad laulsid! „Kaasike ja kaasike!“ tuli iga sõna järele, muud mul enam meeles ei ole, aga ilus ta oli, 5 muidu ei oleks Korvi tüdrukute suud mitte vett jooksnud. Aegamööda läks üks ja teine ka kiige peale. Oh, oh, kuidas see südame kõdisema ajas! — „Kadri, Madli, Els, tulge, katsuge ka! Ega teie kiigelaua külge kinni jää! Tõnist-Jürit 10 kiigutavad — tasa, tasa!“ Üks, kaks, kolm — Korvi tüdrukutel oli kiigeamet käes, nagu seal viljamagu suus. Pill hüürgas, kiik kääksus, külaneiud laulsid — mis Korvil enam tarvis oli?

Jah, aga pill, ilus pill jooksis üsna maha. 15 Kiigehimu oli täis — lähme rehealla! Suur rehealune oli puhtaks pühitud, mööda seinääärt noored kased pandud, kaks suurt laternat rippusid laudi all, mis siin viga — tantsida? Aga kes mõistis Korvil tantsida? Jakob oma õe Kaiega oli esi- 20 mene paar, pärast Maiega, pärast Riinuga, kuni pea suitses; kordamööda aitasid Viiuli-Mart ja Torupilli-Pärt ka sekka. Korvi poisid ei mõistnud; aga mis ta ees on, eks katsume! Eestotsa läks hullusti küll, aga samm-sammult paremaks ja pärast 25 nõnda, et:

„Hiir hüppas, kass kargas,
Vana karu lõi trummi!“

Tüdrukud ei tahtnud naljalt platsi tulla. Aga mis eest siis Kaie, Maie ja Riinut seal olid? Teine

3. „kaasike“ — eesti rahvalaulude sage refrään; 5./6. muidu ei oleks tüdrukute suud mitte vett jooksnud — muidu ei oleks neil ilmunud soov lõbust osa võtta; 9. Tõnist-Jürit — Tõnis ja Jüri; 11. oli kiigeamet käes — olid harjunud kiikuma; 14 pill jooksis üsna maha — pill ei huvitanud neid enam; 20./21. kuni pea suitses — kuni pea palavaks läks; 23. mis ta ees on — mis seal siis on; 24. hullusti — halvasti; 26. „hiir hüppas“ jne. — tuntud rahvalaul; 28. platsi tulla — esile tulla.

lestatjalg saab teise viimaks põrandale. Korvi neiud tantsisid küll esmalt nagu haigete jalgadega lamabad, aga tüdrukutel on, nagu oleks neil pagan jalus, nad katsuvad ja õpivad, kuni valtsivad nagu tuulispask põrandal. Nõnda Korvil ka. Jakob, meie 5 endine vaga Jakob, oli mees neid õpetama, ühe võttis, teise laskis, ja enne kui puhteaeg kätte tuli, mõistsid Korvi tüdrukud — tantsida; ehk kui ka seda mitte, siis oli neil tantsuhimu käes, ja sellepärast hõõrus Jakob käsi ja kihistas: „Seda ma 10 tahtsin!“

Nõnda hakkas asi edasi minema. Tükk ööd oli mööda (paljuks seda jaanipäevast ööd on), kui kisa lõppes. Korvi küla häbiks pean ma tunnistama, et poisid enamasti kõik sooja peaga ja laul- 15 des ära läksid. Ka õppisid nemad täna Mardist ja Pärdist midagi nägema ja tegema, mis enne Korvil tundmata asi oli. Küllap saate ilma nime tamata aru, ja soe pea ei annud järele arvata, kas temp ilus või inetu, püha või paha oli, muud kui 20 sai tehtud. Marti-Pärti ütlesid: „Rumalad Korvi poisid, seda teevad kõik maailma noored inimesed, ega see paha ole!“ — Jah, tõsi küll, seda teevad — vanemate häbiks pean ütleva — seda teevad paljud veel tänapäev, et külade sees tule ja 25 õled kokku panevad, ja vanemad, kes seda küll teavad, pigistavad silmad kinni, nagu ei näeks nad, mida nad küllalt näevad. „See on noorte inimeste nali,“ ütlevad nemad, „oleme ise ka noored olnud.“ Aga kui mitu silmaveega segatud tõtt on sest 30 naljast juba välja tulnud ja tuleb veel. Kes ohakaid külvab, see ohakaid lõikab, ehk kuidas kiri

1. lestatjalg — tüdruk; 7. puhteaeg — varane hommik; 13. paljuks seda jaanipäevast ööd on — jaaniöö on ju lühike; 20./21. muud kui sai tehtud — tehti mõtlemata.

ütleb: „Kes liha peale külvab, peab liha pealt äramädanemist löikama,“ ja niisugust löikust oli Korvil pärast küllalt. Mart, Pärt, Kaie, Maie ja Riinut olid kaks ööd ja kaks päeva Korvil, läksid 5 siis jälle ära, aga nende tembud ja kombed jäid maha ja on pärast paha vilja kandnud.

VIII.

Sest jaanipäevast saadik oli Korvil nagu püsti kurat lahti. Mehed hakkasid jooma, kaarte lööma, riidlema ja karvupidi kiskuma; naised õppisid meestelt 10 ameti, läksid ka ajaviiteks Matsi-Peetrile, mekkisid esmalt, rüüpasid pärast, lakkusid viimaks nagu veised. Poisid läksid häbematuks, tüdrukud retiks; eksinud lapsed tekkisid Korvile, kus neist enne keegi ei teadnud. Laiskus ja hooletus ja 15 nende järele vaesus ja nappus tulid uksest ja aknast sisse. Jumalasõna ei pruugitud enam, pühapäeva ei peetud enam, kirikus ei käidud enam, tööd ei tehtud enam ehk tehti joobnud peaga. Paari aasta pärast hakkasid magasinist leiba tooma, 20 jälle paari aasta pärast tehti juba paarile oksjon. Kuus aastat läks mööda, ja kaheksa uut peremeest oli juba vanade asemele tulnud ja ükski neist, kes lahti saanud, ei pannud seda enese ega viina süüks, vaid Jumala nuhtluseks, mille vastu inimene ei või 25 parata; iga joodik pidas ennast ikka paremaks, kui

7./8. nagu püsti kurat lahti — äärmine korralagedus; 9. karvupidi — juustest; 9./10. õppisid meestelt ameti — aimasid meeste tegusid järele; 10./11. mekkisid — maitsid; 13. retiks — halvaks, ropuks; eksinud — väljaspool abielu sündinud; 16. jumalasõna ei pruugitud enam — ei palutud Jumalat, ei käidud Jumala õpetuse järgi; 19. magasinist — valla vilja-tagavara aidast; 22./23. kes lahti saanud — kes talust ilma jäänud; 24./25. ei või parata — ei või midagi teha.

ta oli, ja see on nende viis veel iga päev. Jumal võtku neid ise parandada!

Aga kuidas variseri lugu läks, mis temast sai?

Endisest variserist sai pärast esimene sadu-
ser, kes kellestki ei hoolinud, jõi ja lakkus nagu 5
eht veis. Vaga Anneke, kel koera elu oli, ei kan-
nud seda kaua, vaid läks juba teisel aastal isa
järele mulda, ja maeti tema kõrvale. Mõne kuu
pärast võttis Jakob teise naise, aga mitte enam
Korvi külast, vaid Langi kõrtsimehe võõrastütre 10
Kadri, paksu nosuninaga tüdruku nagu tuhakoti,
aga sel olid kihvad suus ja siiliokkad seljas. Nüüd
oli Jakob õnnega koos. See kallis naisuke jõi
temaga võidu ja kiskus teda hammastega. Vae-
sus tuli kätte, ja Jakob sai viimaks majast lahti. 15
Uued peremehed, kes Korvile tulid, hoidsid Matsi-
Peetrist eemale, ehk neid küll sellepärast naerdi
ja iga sõimunimega nimetati. Teine saks, kes
kahju ära tundis, hakkas peale käima, ja sel sak-
sal, kelle järele kõrts oli, läksid ka viimaks sil- 20
mad lahti. Seitsme aasta pärast kaotati kõrts
Korvilt jälle ära, ja see oli suur õnn.

Kuidas on siis praegu sealtküla lood? Sellest
võin ka mõne sõna veel lõpetuseks ütelda. Korvi
küla pole küll mitte just see, mis ta enne oli, kui 25
Jakobi võrku sattus: vanast haputaignast on veel
hulk järel; ometi on ta jälle kümme korda tei-
sem, kui ta kõrtsi aegu oli. Vanu joodikuid on
veel mõned järel, aga neist pole enamasti ükski

6. koera elu — väga halb elu; 11. nosunina — tõmpnina;
13. õnnega koos — õnnelik; 15. sai majast lahti — jäi majast
ilma; 19. hakkas peale käima — hakkas nõudma; 20. kelle järele
kõrts oli — kelle päralt kõrts oli; 23. sealtküla — selle küla;
26. vanast haputaignast — vanadest sissejuurdunud kommetest.

enam peremees, ja nooremad hakkavad häbenema. Mõne aasta eest tekkis sinna külasse ka koolimaja, aga koolmeister on mulle alles kaunis võõras, ehk küll tema hoolekandmise läbi tükki seitse „Posti-
 5 mehe“ lehti ka sinna metsakülasse teed leiavad, mis läbi korvlased seda teada saavad, mis „Postimees“ neist teistele kõneleb. Aga seda ei tee ma mitte salaja ega ilma nende teadmata, kuid küla pärisnime kirja panna pole mul mitte luba,
 10 ja seda pole meil ka tarvis. Sellega on jutt otsas.

* * *

Õpetused, mis sest jutust võiksime võtta, paistavad juba jutu seest igalt poolt välja ja on lühidalt need:

1. Kus kõrts ja viin võõras, on jumalasõna
 15 tuttav ja armas nagu enne Korvil.
2. Kus vähe eksitajaid, seal vähe eksijaid.
3. Saadan ei tule alati saabastega, vaid sa-
 gedasti sukis.
4. Ära kiida enne õlut, kui ta on täiesti
 20 seisnud ja selginud.
5. Ära usu mitte seda, kes ütleb: „Issand, Issand!“, vaid seda, kes tema tahtmist teeb.
6. Ütleb keegi: ma olen su sõber, siis tahab ta midagi, aga nõua ära tunda: armastab ta sind
 25 ennast või ehk seda, mis sul on.
7. Paljudel inimestel on lamba nägu ja hundi tegu, aga usk õpetab läbi naha nägema.

4. tükki seitse — umbes seitse; 6. korvlased — Korvi küla elanikud; 14. võõras — tundmatu; 18. sukis — tasa, tähelepanematult; 24. nõua ära tunda — püüa ära-tunda.

8. Liiga palav päike näitab vihma ja ei paista kaua; liiga hiilgav vagadus näitab sagedasti, et ta silmnäo ning keeleotsa peal kõik koos on.

9. Jääkeldri katusel võivad ka lilled kasvada, aga seest on kõik külma jääd täis: nõnda 5 võib ka Ahab, Heroodes, Juudas ja Jakob Võrkvagu sõnu rääkida, ja süda on röövliauk.

10. Kui kerge on ühel ainsal kelmil mitu hukka ajada, ja kui raske mitmel üht ainust kelmi parandada. Kust see tuleb? 10

11. Kust jumalasõna kaob, seal hakkavad kõik kurjad kombes nagu seemed sõnniku otsas kasvama.

12. Jumalasõna on õige valgus, õige toit: võta see ära või pane vaka alla, siis on pimedus 15 ja surm lahti.

Olgu sest tosinast küll. Leiab lugeja ise veel mõne tera, no seda parem.

(J. W. Jannseni „Seitsmes Sõnumetooja“, 1860. a.)

15. pane vaka alla — varja teiste eest, pane kõrvale, ära tarvita; 18. tera — mõttetera.

Sõnastik — Словарь — Wörterverzeichnis.

Lk. 3.

Variser, -ri — фарисей — der
Pharisäer
kõrts, -tsi — корчма — die Schenke
alamal — ниже — nachstehend
hingama — дышать; отдыхать —
atmen; ruhen
pärisnimi — настоящее имя —
der eigene Name
järsku — сразу — sogleich
aegamööda — постепенно — all-
mählich
venima — растягиваться — sich
dehnen

Lk. 4.

laas, laane — лиственный лес —
der Laubwald
rada, raja — тропинка; граница
— der Steg; die Grenze
post-maantee — почтовая дорога
— die Poststraße
riid, riiu — ссора — der Zank
kiusu ajama — преследовать, зади-
рать — verfolgen, belästigen
varrud — крестины — die Tausel
viisipärast — по обычаю — sitten-
gemäß
tallama, -ta — топтать — stampfen
lori — болтовня — das Geschwätz
rohtuma — зарастать травой —
sich mit Gras bedecken
kukkur, kukru — кошелёк — der
Geldbeutel

Lk. 5.

nõid, nõia — колдун, -ня — der
Zauberer, -in
nõidus, -se — колдовство — die
Zauberei
ihu — тело; плоть — der Leib;
das Fleisch
hais, haisu — запах — der Geruch
hall, -i — серый; седой — grau
lust, -i — радость — die Lust

torupill, -i — волынка — der Du-
delsack

Lk. 6.

hallitama — плесневеть — ver-
schimmeln
himustama — сильно желать —
begehren
kõis, kõie — веревка, привязь —
die Schnur
purisema — роптать — murren
veerema — поворачиваться, ка-
таться — sich wälzen
õigust rääkima — творить суд —
sein Urteil sprechen
kirikuaed, -aia — кладбище —
der Friedhof

Lk. 7.

clatanud — пожилой — bejahrt
perepidaja — хозяйка — die Wirtin
täniini — до сегодня — bis zum
heutigen Tage
majatalitus, -se — домашнее хо-
зяйство — die Hauswirtschaft
rangid — хомут — das Krummet
kidur, -ra — слабый, чахлый —
schwächlich
väimees — зять — der Schwieger-
sohn
keelt nilpama — иметь охоту —
gelüsten
liisk, liisu — жребий — das Los
väljastpidi — по внешности —
dem Außen nach
priske — свежий, бодрый — frisch,
munter

Lk. 8.

rasv, -va — жир, сало — das Fett
tilhane, -se — синица — die Meise
vaga — благочестивый — fromm
pead norutama — склонять голову
— das Haupt senken
pööritama — вращать — drehen

kahetsema — сожалеть — bedauern
 õhkama — охать — jammern
 ahel, -la — цепь — die Kette

Lk. 9.

liialt — слишком — allzu sehr
 ragisema — трещать — krachen
 jutlus, -se — проповедь — die
 Predigt
 alla neelma, neelda — глотать —
 herunter schlucken
 äkiline — внезапный — plötzlich
 irvitama — насмеяться — sich
 lustig machen
 vangutama — качать — wiegen
 peetama — считаться — gehalten
 werden
 hauduma — высиживать — brüten
 laadaplats — ярмарочная площадь
 — der Jahrmaktplatz
 pigistama — сжимать — pressen

Lk. 10.

terane, -se — живой, бодрый —
 lebhaft, munter
 raps, -si — быстрый, бойкий —
 flink
 vilu — прохладный — kühl
 salgama, salata — отрицать —
 verneinen
 moka, moka — губа — die Lippe
 petis, -se — обманщик — der
 Betrüger

Lk. 11.

kärisema — разрываться — sich
 zerreißen
 kadedus, -se — зависть — der
 Neid
 lõmmitama — заискивать — sich
 einschmeicheln
 lipitsema — увиваться — um-
 schwänzeln
 kogeleva — заикаться — stottern
 taat, -di — старик; батюшка —
 das Väterchen
 kõrtsmik, -ku — корчмарь — der
 Schenkwirt
 ilmik, -ku — мирской — weltlich
 tugi, toe — опора — die Stütze
 õnnistama — благословлять —
 segnen

Lk. 12.

kihlama, -ta — помолвить, обру-
 чить — verloben
 laulatama — венчать — trauen
 äi, äia } — тесть — der Schwie-
 äiaataat } gervater
 pappus, -se — недостаток, недо-
 хват — die Knappheit
 kaim, kaimu — тэзка — der
 Namensvetter
 hõlpus, hõlpas — удобный, под-
 ходящий — bequem, passend
 pühkimehunnik, -ku — сорная
 куча — der Schutthaufen
 maha üttelema, ütelda — оглашать
 — aufbieten
 narriline, -se — глупый — närrisch
 tukunui, -nuia — соня — die
 Schlafmütze
 ümberkaudne, -dse — окружный
 — hier: umwohnend

Lk. 13.

lobisema — болтать — schwätzen
 vagusi — спокойно — ruhig
 haigutama — зевать — gähnen
 salm, -mi — строфа песни — die
 Liedstrophe
 pruuk, pruugi — обычай — die
 Sitte
 pill, -li — флейта, свирель —
 die Flöte, die Schalmei
 rasun, -na — труба — die Trom-
 pete
 trummilööja — барабанщик —
 der Trommler
 suguselts, -tsi — родня — die Ver-
 wandtschaft
 kann, kannu — кружка — der
 Krug
 kähku — быстро — schnell
 hõiskama, hõisata — ликовать —
 jauchzen
 õng, õnge — уда — die Angel

Lk. 14.

roostepikk, -ki — ржавое пятно —
 der Rostfleck
 jahutama — охлаждать — kalt
 werden
 tukkuma — дремать — schlummern

säng, -gi — постель — das Bett
vanne, vande — клятва; прокля-
тие — der Schwur
kõrvad huugavad — звенит в
ушах — es klingt in den Ohren

Lk. 15.

manitsus, -se — увещание — die
Mahnung
pakitsema — теснить, давить —
drücken
kõrvad kakis — уши на-стороже
— die Ohren (sind) gespitzt
lakatama — сильно кашлять —
stark husten
pärima — наследовать — erben
jätkama, -ta — продлить — fort-
setzen
õnnis, õndsа — блаженный; по-
койный — selig
palgehigi — пот лица — der
Gesichtschweiß
nutuorg, -oru — долина слез —
das Jammertal
piusärk, -särgi — гроб — der Sarg
leinama, -ta — горевать, опла-
кивать — trauern, beweinen

Lk. 16.

õlekõrs, -kõrre — соломинка —
der Strohalm
raisku minema — погибать, ру-
шиться — untergehen
tõotus, -se — обещание, обет —
die Verheißung
ähvardus, -se — угроза — die
Drohung
nuhtlus, -se — наказание — die
Strafe
kohkuma — пугаться — erschrecken

Lk. 17.

elajas, -ja — животное — das Tier
hale — грустный — traurig
vesistama — увлажнять, смачи-
вать — benetzen
lõõtsuma — раздувать — blasen
unnenema — забываться — in
Vergessung geraten
kasin, -pa — малый, умеренный
— klein, mäßig

Lk. 18.

risu — хлам, мусор — der Schutt
helendama — сиять — strahlen
latv, -dva — верхушка — der
Wipfel
silmalaud — веки глаз — die
Augenlider
lõugama — громко плакать, ре-
веть — heulen
läbemata — нетерпеливый — un-
geduldig
urisema — ворчать — knurren
noot, nooda — невод — das Netz
räim, räime — салака — der
Strömling

Lk. 19.

õlg, õla — плечо — die Schulter
roog, roa — кушанье — die Speise
leem, leeme — суп, похлебка —
die Suppe
vaagen, -gna — блюдо; миска —
die Schüssel
kibedus, -se — горечь — die Bit-
terkeit
lonks, -su — глоток — der Schluck
voli — воля — der Wille
ohjad — возжи — die Zügel
ajaviide, -te — времяпрепрово-
ждение — der Zeitvertreib
vandumine — ругань — das
Schimpfen, das Fluchen
peotäis, -täie — горсть — die
Handvoll
mage } — пресный — geschmacklos
lääge }

Lk. 20.

kostma, kosta — отвечать — ant-
worten
suvistepühad — Троица (празд-
ник) — die Pfingsten
kohendama — поправлять — ver-
bessern
onni, onni — избушка, хижина —
die Hütte
lõug, lõua — подбородок — das
Kinn
lupjama, lubjata — белить, шту-
катурить — weißen
roojastama — осквернять — be-
flecken

rakkesse panema — запрягать —
einspannen

Lk. 21.

ankur, -kru — якорь; боченок —
der Anker; das Faß
peenikene — тонкий — fein
toop, -bi — штоф — der Stoff
kõlkuma — брэнчать — flirren
redel, -li — лестница; решетка
телеги — die Leiter; die Wagen-
leiter

tops, -i — здесь: рюмка — hier:
das Schnapsglas

rüürama, rüübata — пить глот-
ками — schluckweise trinken

loru — глупый — dumm

sapp, sapi — желчь — die Galle
magu — вкус — der Geschmack

sapimagu — горький — bitter
torus mokad — надутые губы —
die aufgeworfenen Lippen

rärm, -i — дрожжи — die Hefe
kruus, -i — кружка — der Krug

õlu, õlle — пиво — das Bier
pull, -i — хлебец; булка — das
Brötchen

kasuema — приемная мать — an
Mutterstelle

külimitt, -tu — лукошко; мера
зерна — ein Korbmäß

munarebu — желток — das Eigelb

Lk. 22.

kõrvatagust sügama — за ухом
чесать — hinter dem Ohre rasen

soo, raba — болото, топь — der
Morast

totter, -tra — дурень — der Dumm-
kopf

kaevuvinn, -nna — колодезный
журавель — der Brunnenschwen-
gel

alandus, -se — покорность — die
Ergebenheit

Lk. 23.

arm, -mu — милость — die Gnade
kaer, -ra — овес — der Hafer

tuim, -ma — тупой, вялый —
stumpf, lässig

sõge, sõgeda — слепой; глупый
— blind; dumm

Lk. 24.

võitud — помазанный — gesalbt
toomingas, -ga — черёмуха — der
Zaubaum

kägu, käo — кукушка — der
Kuckuck

hari, harja — щетка; верх
крыши — die Bürste; der Giebel

teivas, teiba — кол — der Pfahl
tõttama, tõtata — спешить — eilen

vainu, -nu — пастбище, луг —
die Weide

Lk. 25.

mahe, maheda — любезный, лас-
ковый — freundlich

karastus, -se — укрепление, ос-
вежение — die Labung, die Er-
frischung

vares, -se — ворона — die Krähe
kurnimäng — игра в городки —
das Kurnispiel

Lk. 26.

priipärest — даром — umsonst
lõks, -ksu — западня — die Falle

pastal, -tla — лапоть (из кожи)
der Pastelschuh (aus Leder)

likku panema — размачивать —
einweichen

Lk. 27.

joodik, -ku — пьяница — der
Säufer

lihalik, -ku — плотский — sinnlich
rabelema — барахтаться — zap-
peln

Lk. 28.

sõnum, -me — известие — die
Nachricht

haugutama — бранить — schimpfen
võrk, -rgu — сеть — das Netz

vihmauss, -i — дождевой червяк
— der Regenwurm

hüppama, hüpata — прыгать,
скакать — springen, hüpfen

kargama, karata — прыгать, ска-
кать — springen, hüpfen

konn, -nna — лягушка — der
Frosch

kaagutama — кудахтать — ga-
ckern

kiik, kiige — качель — die
Schaukel

vististi — вероятно — wahrscheinlich
 aer, aeri — весло; крыло — das
 Ruder; der Flügel
 pleekaed, -aia — белильня — die
 Bleiche
 völl, -li — вал — die Welle

Lk. 29.

takk, taku — пакля — die Hebe
 täditütär, -tre — двоюр. сестра
 — die Cousine
 rästas, -ta — дрозд — die Drossel
 onuroeg, -roja — двоюр. брат —
 der Vetter
 viiul, -li — скрипка — die Geige
 viiulivibu — смычок — der Bogen
 koolduma — согнуться — sich
 krümmen
 silmad punnis — глаза на вы-
 кате — hervorstehende Augen
 tõrv, -va — смола — das Harz
 tonn, -i — бочка — die Tonne
 kubisema — кишеть — wimmeln
 kiiksuma — визжать, пищать —
 freisprechen
 hüürgama — реветь — heulen
 säär, -re — голень — der Unter-
 schenkel
 vilt, -ldi — войлок — der Filz
 kinnas, kinda — перчатка — der
 Handschuh
 labakinnas, -kinda — рукавица —
 der Fausthandschuh
 sukk, suka — чулок — der Strumpf
 põid, põia — ступня — die Fuß-
 sohle

Lk. 30.

pärdik, -ku — мартышка — das
 Affchen
 süda kõdisib — сердце трепе-
 щет — das Herz ruppert
 kääksuma — скрипеть — knarren
 rehealune — гумно — die Tenne
 laut, -di — полка, перекладина
 — der Querbalken

Lk. 31.

lestasjalg, -jala — плосконогий —
 flachfüßig
 pagan, -na — нечистый (дух) —
 der Böse

tuulispask — вихрь — der Wir-
 belwind
 hõõruma — тереть — reiben
 kihistama — хихикать — sichern
 ohakas, -ka — репейник — die
 Distel

Lk. 32.

mädanemine — гниение — das
 Verfaulen
 riidlema — ссориться — zanken
 kiskuma — рвать — reißen
 mekkima — отведывать — schmecken
 lakkuma — лизать, лакать —
 lecken
 veised (veis) — рогатый скот —
 das Hornvieh
 rett, reti — гнусный, скверный
 — schlimm, garstig
 magari — амбар — die Kornkammer
 oksjon, -ni — аукцион — die
 Versteigerung

Lk. 33.

saduser, -ri — саддукей — der
 Sadduzäer
 vöörastütär, -tre — падчерица —
 die Stieftochter
 posunina — курносый — stumpf-
 näsig
 kihv, -va — клык — der Hauer
 siil, -li — ёж — der Igel
 okas, okka — колючка — der
 Stachel
 võidu — на-перегонки — um
 die Wette
 sattuma — попадать — geraten
 taigen, -gna — тесто — der Teig
 haputaigen — закваска — der
 Sauerteig

Lk. 35.

palav — горячий — heiß
 rõõvliak — пещера разбойников
 — die Räuberhöhle
 kelm, -i — плут — der Schelm
 seen, -ne — гриб — der Pilz
 sõnnik, -ku — навоз — der Mist
 vakk, vaka — пура; пурн. мера
 — das Lof; das Lofmaß
 tera — зерно — das Korn

- 23) Max Nordau: **Die Brille des Zwerges.**
24 lhk. Hind 25 marka.
- 24) **Beauty and the Beast. Tattercoats.** Adapted for
the use of schools by J. G. Estam.
32 lhk. Hind 35 marka.
- 25) K. F. Meyer: **Das Amulett.** 48 lhk. Hind 45 marka.
- 26) **Till Eulenspiegels Streiche.**
30 lhk. 4 joonist. Hind 30 marka.
- 27) Grimm: **Sechse kommen durch die ganze Welt.**
16 lhk. Hind 20 marka.
- 28) E. v. Wildenbruch: **Archambauld.**
24 lhk. Hind 25 marka.
- 29) R. Kipling: **The Elephant's Child.**
18 lhk. Hind 25 marka.
- 30) Louis M. Alcott: **Little Women.**
96 lhk. Hind 80 marka.
- 31) André Theuriet: **La pipe.**
24 lhk. Hind 35 marka.
- 32) P. Rosegger: **Dreihundert vierundsechzig und
eine Nacht.** 16 lhk. Hind 20 marka.
- 33) W. Hauff: **Der Zwerg Nase.**
44 lhk. Hind 45 marka.
- 34) Paul Keller: **Der angebundene Kirchturm.**
16 lhk. Hind 20 marka.
- 35) L. Ganghofer: **Der Santrigel.**
24 lhk. Hind 30 marka.
- 36) Theodor Fontane: **Drei von dem dritten Garde-
Ulanen-Regiment.** 12 lhk. Hind 20 marka.
- 37) J. Grimm: **Frau Holle.**
12 lhk. Hind 20 marka.
- 38) Fr. Gerstäcker: **Germelshausen.**
44 lhk. Hind 50 marka.
- 39) L. Kreymann: **Die Exzellenz in Zivil.**
20 lhk. Hind 25 marka.
- 40) Joh. W. Jannsen: **Uus variser ehk ilma kõrtsita
ja kõrtsiga küla.**
(*T. Ülik. vene keele lektori B. Pravdini redigeeritud, vene-
ja saksakeelse sõnastikuga.*) 40 lhk. Hind 45 marka.
- 41) Fr. Gerstäcker: **Der Schiffszimmermann.**
48 lhk. Hind 45 marka.
- 42) Detlev v. Liliencron: **Der Narr.** 16 lhk. Hind 25 mk.

A. R. THACKER, B. A.

A-4603

A SHORT HISTORY
of ENGLISH LITERATURE

Part I — from the beginnings to 1832.

Hind 150 marka.

Hind 45 marka.

E. SELL

LÜHIKE SAKSA KIRJANDUSLUGU

keskkoolidele.

I jagu — algusest kuni 1750. a. Hind 130 marka.

II jagu — 1748—1830. Hind köites 185 marka.